

TÓTH HAJNAL

Addig jó, míg nem felejtjük el a gyermekünket

Interjú Oláh Anikó Katalin bábszínésszel

Kultúra

Egyik alapítója és tagja volt a nagyváradai Partium Színpadnak (jelenleg Oberon Csószínház), bábszínész, és most rendezőként is megmutatkozik **Oláh Anikó Katalin**, a Szigligeti Színház Lilliput Társulatának művésze. Michael Ende német író *Világgá mentem, majd jövök* című meséjét vitte színre december 5-én az Árkádia bábszínház stúdiótermében, ugyanő az egyik szereplője is a történetnek, amely a testvérféltékenység problémájával foglalkozik. Még a bemutató előtt a bábszínház és a gyermekek világáról, a mesék fontosságáról, az általa szorgalmazott Báboda mibenlétéről beszélgettünk.

„Együtt megyünk világgá”
Tasnádi-Sáhy Péter felvétele

TÓTH HAJNAL újságíró, szerkesztő (1971, Nagyvárad). Szülővárosában érettségizett, újságírói tanulmányokat folytatott, majd a PKE szociológia szakán diplomázott (2007). Előbb a *Bihari Napló* riportere, szerkesztője, majd a nagyváradai *Reggeli Újság* napilap munkatársa. 2014 májusától a *Várad* folyóirat kulturális rovatának szerkesztője.

A nagyváradai Tanítóképzőben végeztem, egy darabig pedagógusként is dolgoztam. Az alternatív, kísérletező kedvű Oberon Csószínház – akkor még Partium Színpad – tagjaként több érdekes előadásban játszott. Azután úgy adódott, hogy Marosvásárhelyre került, bábszínészet szakra járt. Mi vonzotta a bábszínház bűvkörébe?

Még a váradai tanítóképzőbe jártam, amikor megalakult a teátrum színtanodája, ahová jelentkeztem. A tanodában foglalkozott velünk például F. Bathó Ida, Csatlós Lóránt, Mihály Csaba. Így kerültem kapcsolatba először a színművészettel. Elkezdtem különféle színházi előadásokban statisztálni. Azután létrejött a Partium Színpad, a tagja lettem, s több elő-

adásban is játszottam. Ennek köszönhetően szerettem bele igazán a színházba. Óvodában is tanítottam. Aztán kezdtem más utakat keresni. Végül a marosvásárhelyi színművészeti egyetem bábszínészet szakán kötöttem ki. Úgy éreztem, a bábjátzás közelebb áll hozzám. Ötvöződik benne a gyermekek és a színház iránti szeretet. A bábszínészeti tanulmányok elvégzése után, 2008-ban Temesvárra, a Csiky Gergely Állami Magyar Színházhoz kerültem. Ott nincs külön bábtársulat, hanem a színtársulat készít bábelőadásokat is. Sokféle stílust kipróbálhattam, sok rendezővel dolgozhattam együtt. Egyszer felhívott Szőke Kavinszki András, a Lilliput Társulat akkori művészeti vezetője, hogy volna-e kedvem a váradi trupphoz szegődni. Kapóra jött az ajánlat, hiszen született egy kisfiam, Váradon él a családom, és így, hogy hazajöttem, van ki vigyázzon a gyermekemre, ha én épp játszom. 2014-ben szerződtem a Lilliput Társulathoz.

Rókaságom története

A Partium Színpad volt az első jelentős mérföldkő a művészi pályáján. Melyek voltak ott kedvenc szerepei?

Voltaképpen az ottani élmények indítottak el a szakma felé. Tennessee Williams drámájából, *A vágy villamosából* Blanche figurája, valamint Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című meséjének Rókája etalon lett számomra. Később, a

színművészetin is *A kis herceg* volt az egyik vizsgálőelőadásom. Akkor is a Rókát játszottam. A diplomadolgozatom a két előadás összehasonlításával foglalkozik, a címe: *Rókaságom stációi*. Teljesen más volt a két Róka jellege, stílusa, hangja. Az egyetemi produkcióban mindenféle bábort fölhasználtunk, a Róka valóban róka volt, míg a Partium Színpad előadásában játszó hippi Róka a meditatív világba viszi a szerepet. Amikor Temesvárról visszakérültem Váradra, Csati (Csatlós Lóránt színművész, a Partium Színpad, vagyis most már Oberon Csőszínház vezetője) felkért, játsszak el egy szerepet a *Vitaminok* című előadásban. Kellemes volt oda is visszatérni, nem csak a városba.

Kicsit még kanyarodjunk vissza a temesvári esztendőkhöz. Ott mely szerepei voltak a legemlékezetesebbek?

Nagy kihívás volt mind fizikailag, mind színészi szempontból a *Prométheusz* című mozgásszínházi előadás, amelynek rendezője-koreográfusa Katona Gábor. Egy alkalommal csodaélményt élhettem meg a *Prométheuszban*. Rettenetesen fáj a hátam, és kétségbeestünk, hogyan tudok így játszani. Amikor elkezdődött az előadás, mintha kikapcsolták volna a fájdalmat. Előadás után pedig rögvést visszatért a fájás a hátamba. Különleges élmény volt a Balázs Zoltán által rendezett *Odüsszeusz hazatérésében* Eurükleiat, Odüsszeusz dajkáját alakítani. Fontos tapasztalat volt együtt dolgozni például Victor Ioan Frunză rendezővel, László Sándor színésszel, rendezővel, az Újvidéki Színház akkori vezetőjével,

Carmen Mărgineanu aradi bábossal. A temesvári színháznál elindultunk egy olyan kortárs irányzat felé, ami hozzám közel áll.

Tapasztalatai szerint milyen a jó bábéoadás?

A bábozás életforma. Játékosság, színpadi varázs. A bábszínházban tényleg minden megtörténhet, nincsenek fizikai korlátok. A bábok világa valóságos terület. Sokkal szabadabb és nyitottabb kifejezési forma más műfajoknál. És azért, amiért gyerekeknek játszunk, komoly műfaj. Sőt. Itt alakul ki a gyermekekben a színház szeretete. Ha rossz élménnyel térnek haza a bábszínházból, lehet, később nem lesznek színházba járó emberek. Nagy a felelősségük a bábszínházaknak. Az a jó bábjáték, ami ugyanúgy szól a felnőttekhez, mint a gyermekekhez, mégis lényeges az életkori sajátosságok figyelembevétele. A jó bábéoadás legyen mindenekelőtt humoros, játékos, közben boncolgasson komoly témákat, amelyek közel állnak a gyermekek lelkivilágához. Olyan témák kellenek, amelyek kitöltik a mindennapjaikat. Nehéz megfogni a mai gyerekeket; éppen ezért olyan témák, stílusirányzatok szükségesek, amelyek picit többet tudnak nyújtani az internet által adott trendeknél.

Kanyarodjunk a Váradra való visszatéréshez. Milyen volt a fogadtatás a Lilliput Társulatnál?

Rég elkerültem otthonról, mégis hazajöttem. A kollégák már ismertek, befogadtak. Eleinte mégis úgy éreztem, kicsit

A Prométheusszal volt egy csodaélmény

nehéz, mert másfajta stílusvilághoz szoktam. Számomra volt nehezebb a visszatérés. Ám jelenleg nagyon jó itt. Sokat dolgozom. Igyekszem minden erőmmel azon lenni, hogy a bábos műfajt elfogadják, megszeressék, és hogy egyre jobba tegyék a bábszínházat. Innen adódott az ötlet is, hogy nyissunk a pedagógusok felé, hogy induljon el kommunikáció a bábozás lényegéről, meg arról, hogy ők ezt miként tudják alkalmazni az oktatásban-nevelésben, miként tehetik érdekesebbé az óráikat. Ezért jött létre ősszel a Szigligeti Színház tanodájának új moduljaként a Báboda. Sajnos ebben az évadban még elég kevés jelentkező volt. Egyelőre nem sikerült akkreditáltatni a tanügyben a Bábodát, de azon leszünk, hogy idővel ez is megtörténjen.

Mit sajátíthatnak el a pedagógusok a bábodában, és kik vezetik a foglalkozásokat?

Jó kis csapat verbuválódott. Heten vannak a csoportban, van a résztvevők között óvónő, tanár, gyógypedagógus. A foglalkozásokon jó a hangulat. Van egy elméleti rész, melynek során a bábodások színház- és bábszínház történettel ismerkedhetnek. Szerepelnek a programban csapatépítő játékok, drámajátékok, különféle készségeket fejlesztő gyakorlatok. Minden alkalommal kidolgozunk egy témát. Mindegyik találkozón szemügyre veszünk egy bizonyos bábtípust. A műhelyben aztán közösen el is készítjük a bábukat. Nagy örömünkre az egyik pedagógus már rögtön az első foglalkozás után mondta nekünk nagy lelkesen, hogy már mindent felhasznált az óráin a tanultakból, és hogy milyen jó ez. Havonta egyszer, hétvégeként tartjuk a foglalkozásokat bábszínház kollégámmal, Hanyecz Debelka Róberttel. Hat-hét foglalkozást terveztünk, de ha lesz rá igény, folytatjuk év végéig. Az a tervünk, hogy évad végére összehozunk egy előadást is. Vendégelőadókat is várunk, januárban Kádár Annamária mesepszichológus, februárban Szentirmai László, a Magyar Bábjátékos Egyesület elnöke, több pedagógiai jellegű könyv szerzője, márciusban pedig Boldizsár Ildikó mesekutató, író, etnográfus, meseterapeuta látogat el hozzánk. Novemberben a vásári bábokkal és a kesztyűs bábokkal ismerkedtek a bábodások, a decemberi téma az árnyjáték, jövőre következik a bunraku, valamint a tárgyani-

Odüsszeusz hazatérése

máció. Lényeges, hogy elmagyarázzuk, mit miért csinálunk, hogy a pedagógusok tudják majd alkalmazni a tanultakat, kell a visszacsatolás.

Világgá menni. De miért?

Mi ihlette meg leginkább Michael Ende Világgá mentem, majd jövök című történetében?

Olvastam a mesét, és néhány éve érlelődik már bennem a gondolat, hogy milyen jó volna bábszínházra vinni a történetet. Ezt az előadást mindenképpen meg akartam csinálni. Kell ilyen produkció, ami a gyermekek lelki problémáival foglalkozik. A főszereplő egy kislány, akinek születik egy testvére, és ő féltékeny lesz rá. A rosszcsont kislány a bábjaival játsza el a történetet. A leányka érzései kivetülnek a bábú kisfiúra. Elcsavarog az iskolából, meghúzza magát egy padláson, ahol különféle játékok kerülnek elő. A lényeg: a hóstettek végrehajtása, hogy megint szeressék. A báb egy babaszerű bunraku. Egy lelkes képzőművész, Martin Darius tervezte. Az összes többi „báb” pedig tárgyjáték. Az előadásban játszik Hanyecz Debelka Róbert is, de a mű nagyrészt monodráma. A kislány találkozik majd valakivel, akinek révén egyszer csak felnőtté válik. Ráébred arra, milyen értékek is rejlenek az életben; rájön, hogy őt mégiscsak szeretik otthon, fontos a családjának. Az ő lelki utazása a történet lényege. Ahogyan ő játszva jön rá mindenre. Nagy kihívás ez az előadás, hiszen játszom benne, és jómagam rendezem, foglalkozom a dramaturgi-

ával és díszlettervezéssel. Át kell látni a teljes képet. Ilyenkor döbben rá az ember, mindez milyen összetett feladat. De segítőkész minden kollégám. A szöveg nehézsége miatt kiskolásoknak és V–VIII. osztályosoknak ajánlható az előadás. A játékoság miatt azonban a nagyobb óvodásoknak is ajánlom. Szeretném, ha a szülők és a pedagógusok is megtalálnák a nekik szóló dolgokat. Addig jó, míg nem felejtsük el, hogy mi is voltunk gyerekek. A gyermeki fantázia végtelen. Képzeltben bármit életre tudnak kelteni, és ez csodálatos. Nem is kellene a méregdrága játékok.

A testvérféltékenységet megtapasztalta a saját életében is?

Úgy látom, több családban is gondot jelent ez. A környezetben, a baráti körömben is észleltem ilyesmit. Nekem még csak egy kisfiam van, de úgy vettem észre, nem nagyon szeretne kistestvért, tart a trónfosztástól. Én például olyan idős voltam, mint a darabban szereplő kislány, amikor megszületett az öcsém. Örültem a kistestvérnek, de volt úgy, hogy teherré vált számomra, például amikor túl sokszor kellett magammal vinnem, amikor többször kellett vigyáznom rá. Felmértem ennek a helyzetnek a súlyát, és erősen belém ivódott az érzés, hogy most már ketten vagyunk. Persze nem mindig kíséri egy testvérpár életét ez a probléma. Kérdés, hogy a szülők mennyire tudják jól kezelni, oldani a helyzetet,

Jelenet a Zián és Kopik című manómeséből

hogy ne fajuljon el. Minden oda csatolódik, hogy a nagyobb testvér büszke lehessen magára, és hogy elismerjék őt. Michael Ende meséje lélektanilag pontosan megírt történet. A kislány mély filozófiai kérdéseken is gondolkodik, ám az adaptáció által sokkal játékosabbá teszem a mesét.

Mit jelent az ön számára, hogy A helység kalapácsa című rendhagyó irodalomóra nyerte el a szakmai zsűritől októberben a II. Fux Fesztiválon a legjobb előadásért járó nívódíjat?

Örülök, hogy szakmai elismerésben részesült az előadás. Ám a legnagyobb díj mégis az, amikor megérkeznek a kamaszok az előadásra duzzog-

va, pufogva, hogy „milyen ciki, bábszínházba kellett jönni”, és aztán észrevétlenül átadják magukat a játéknak, nem beszélgetnek, nem nyomkodják a mobiltelefonjukat, figyelnek, és a végén vidáman, kacagva távoznak.

A kisfia szokott járni a bábszínházi előadásokra?

Persze, hiszen már négyéves lesz januárban. Látott engem játszani a *Diótörő és Egérkirály* című előadásban. A Szigligeti Társulat premierjén is voltunk, megnéztük a *Leánder és Lenszirom* című mesejátékot, és nagyon tetszett neki. De hát ő már a pocakomban hozzászokott ehhez. A temesvári társulattal bejártuk a fél világot. Sokat turnéztunk. Voltunk az Avignoni Színházi Fesztiválon is, ami egy varázslatos világ. Több ezer előadás van a fesztiválon, játszanak utcán, tornateremben, szinte bárhol. Vannak báb- és cirkuszi előadások, performance-ok is. Mi is játszottunk, persze csak az off-programban. Két manóról szól a *Zián és Kopik* című mesejáték, melyet Palocsay Kisó Kata rendezett. Egyszerűbb bunraku bábokat használtunk. Egyébként kedvencem a bunraku, ez a meglehetősen sajátos japán báb. Jó kis koncentrációs feladat is bunrakuval játszani. Amikor többen mozgatnak egy bábót, teljesen egymásra kell hangolódni, egyként kell lélegezni. És hát végül is minden színháznak ez az alapja. Visszatérve Avignonhoz, csoda egy ilyen fesztivál. És én ott

*Kocsis Gyula színművész
a Vitaminokban*

voltam a babával a pocakomban. Csupán a várandósságom utolsó hónapjában nem játszottam, és akkor is csak azért, mert a kollégák már nem értek el a színpadon tőlem, vagyis a hasamtól.

Található-e most a vándortarisznyájában olyan mese, amit szívesen megrendezne?

Több téma is jár a fejemben, de ezek még távlati dolgok. Olyan témák, amelyek meghatározzák a gyermekek vagy szülők mindennapjait. A bábszínháznak is életszágúnak kell lennie. Szeretném, ha efelé irányulnánk.

OLÁH ANIKÓ KATALIN (1982. március 29., Nagyvárad) bábszínész. A Szentgyörgyi István Színművészeti Egyetemen diplomázott (2008). Pályáját a Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színházban kezdte, 2014-től a nagyváradai Szigligeti Színház Lilliput Társulatának tagja. Díjai: a legjobb női alakítás díja J. B. Molière Szívek és szarvak című művének előadásában – Színművészeti Egyetemek Nemzetközi Fesztiválja, SPOT, Nagykároly, 2007; Legjobb előadás díj – UNITER: Tom Stoppard: Rosencrantz és Guildenstern halott, 2009; Legjobb előadás díj az V. Interetnikai Színházi Fesztiválon, 2010, Arad (Rosencrantz és Guildenstern halott); A Fux Fesztivál nívódíja A helység kalapácsa című előadásért, 2015.